

НА ЦРНОМ ТРЖИШТУ УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА ОБРЉУ СЕ МИЛИЈАРДЕ ДОЛАРА

Пикасо и Сезан као таоци мафије

Данас је крађа уметнина главни извор финансирања тероризма

Недавно крађа Микеланђелове слике „Мадона тишина“ из Цркве Светог Лутеруса у Зелуу у Белгији направила је пометњу у уметничком свету и скренула пажњу на крађе о којима се у медијима недовољно говори, а део су једне од најпрофитабилнијих грана криминала. Процењује се да годишњи приход од крађе уметнинама износи од две до шест милијарди долара.

– Од периода Другог светског рата ова врста развила се у трећу најпрофитабилнију криминалну грану, после нелегалне трговине оружјем и наркотицима. Крађа уметничких дела је финансијски повезана с другим криминалним активностима – од трговине дрогом и оружјем до тероризма. Ту везу је веома тешко доказати и, упркос развоју државних механизма за заштиту уметнина, ова кривична дела по правилу остају некажњена. Оно што треба нагласити јесте и то да криминал у вези с уметнинама не познаје границе и сматра се криминалом против баштине човечанства – каже др Рената Самарџић, аутор књиге „Уметност и криминал“.

Највећи утицај на тржиште имају крађе уметнина, затим вандализам, односно оштећивање или уништавање уметнина из идеолошких разлога или из чисте обести, пљачкање антиквитета, које је у савременој епохи постало главни извор за финансирање терористичких група и кривотворење уметнина.

Златним добом кривотворења сматра се крај 19. века, али највећи процват ова врста криминала доживљава у савременој епохи, где је потражња за уметнинама све већа, посебно за

Пабло Пикасо, Мртва природа

приватне колекције нових елита. Заједничка црта ових врста криминала јесте да су мотивисане финансијским и идеолошким разлозима.

– Вредност уметнина у сталном је порасту и увек ће бити интересантне за оне који улажу новац. То су, уосталом, најбоље показала искуства из времена економске кризе, тридесетих година прошлог века, када се новац са лакоћом размењивао за уметничка дела, чија вредност од 1945. године није престајала да расте – напомиње Самарџићева.

Зачетком организованог криминала у вези с уметнинама у модерном добу сматрају се крађе корзиканске мафије почињене шездесетих година прошлог века на француској ривијери, где су главна мета била Пикасова и Сезанова дела.

Врхунац се догодио 1976. године када је само у једној ноћи из папске

Пол Сезан, Фарма у Нормандији

палате у Авињону нестало 118 Пикасових слика. Колико су мафијашке крађе опасне по државну безбедност и повезане са организованим криминалом и тероризмом уверио се 1986. Скотланд јард. Тада је украдено осамнаест слика старих мајстора из колекције Алфреда Бејта у замку Росборо код Даблина у Ирској.

– Пљачку је извршио Мартин Кахил, ирски гангстер, довођен у везу са ИРА. Украдена уметничка дела коришћена су у пословима са дрогом и у току трансакција била су расута по Ирској, Енглеској, Турској, Холандији. За седам година била су залог на

шест нелегалних тржишта наркотицима. Овде је реч о затвореном систему размене где се благо мења за благо, то јест оружје за уметнине или дрога за уметнине. Крађа је расветљена захваљујући ангажовану прикривеног агента, пошто је Кахил најавио продају слика за 800.000 евра – прича Самарџићева и наглашава да је процена да око 80 одсто свих крађа уметнина од 1961. године наовамо обављају или наручују интернационално организовани злочиначки синдикати, као што су корзиканска мафија, Коза ностра или руска мафија.

Бранка Васиљевић

Гангстер модел за лик Моријартија

Најранији пример да су уметничка дела привукла пажњу организованог криминала догодио се у викторијанској епохи, када је из галерије Егњу у Лондону однета Гејнсборова „Војвоткиња Девонширска“. Крађу је 1876. извршио гангстерски бос Адам Ворт. Његову идеју да се украдене слике користе у замену за неку противуслугу, касније су прихватили многи криминалци.

Адам Ворт је послужио Артуру Конану Дојлу као модел за лик професора Моријартија, највећег противника Шерлока Холмса.

– Треба поменути и Виченца Перуђу који је 1911. године украо Монализу из Лувра из патриотских разлога, како би слику из Француске вратио у Италију. Он није знао да је Леонардо 1518. године украо Монализу од својег заштитника, француском краљу Франсоа Првом и да је право Француске да поседује ову слику било легитимно – каже Самарџићева.

Најчешће крадено уметничко дело тешко је две тоне

Арсен Годетјер, сакристијар Цркве Светог Бава у Гану, украо је 1934. два панела (Праведне судије и Свети Јован Крститељ) браће Ван Ајк са Ганског олтара.

– Био је то један од првих случајева у историји крађа да је учинилац у писаној форми (од ганског епископа) тражио откуп у износу од милион белгијских франака. Полиптих Мистично јагње (или Гански олтар) браће Ван Ајк најчешће је крадена слика у историји уметности. То је интересантно с обзиром на то да је реч о делу тешком две тоне. У току своје историје полиптих је био предмет свих врста крађа од појединачних, па све до ратног плена Наполеонове и Хитлерове војске, а био је и објекат реституције у три наврата – напомиње Самарџићева.

УКРАТКО

Седам година затвора за дилера из Вршца

Нови Пазар – Љубомир Ђаковић (61) из Вршца осуђен је јуче на седам година затвора због диловања марихуане. Он је са Вишим тужилаштвом у Новом Пазару склопио споразум о признању кривиче, преноси Бета. Портпарол тужилаштва Асмир Меховић рекао је за радио „Сто плус“ да је споразум прихватио и Виши суд после чега је пресуда постала правоснажна.

„Он је признао кривично дело недозвољене производње и трговине дрогом због чега је осуђен на седам година затвора. Поред тога, одузет му је и аутомобил који је користио приликом извршења дела“, казао је Меховић.

Ђаковић је ухапшен у заједничкој акцији новопазарске и граничне полиције, приликом уласка у Србију из Црне Горе, на граничном прелазу Шпиљани.

Претресом његовог возила пронађени су специјално израђени бункери у којима су била 24 пакета марихуане, укупне тежине 21,8 килограма.

Погинуо младић код Суботице

Двадесетједногодишњи младић погинуо је јуче ујутру на заобилазном путу Суботица–Палић, код Бунарића, јавио је РТС, преноси Танјуг.

Несрећа се догодила нешто после шест часова када је аутомобил „бе-ем-ве“ из за сада непознатих разлога слетео с коловоза и испревртао се неколико пута.

У несрећи је погинуо сувозач Д. М. а повређен је возач Л. Г. (27), који је превезен у суботичку болницу.

Изгубио контролу над возилом и погинуо

На путу Шабац–Лозница, у селу Штитар, јуче у 4.20 догодила се саобраћајна несрећа у којој је једна особа смртно страдала.

Погинуо је возач аутомобила, који је, како сазнаје РТС, изгубио контролу над возилом и услед превртања испао из њега.

Заплењена марихуана

Стара Пазова – Припадници Министарства унутрашњих послова у Старој Пазови ухапсили су Р. К. (20) из тог града, због сумње да је извршио кривично дело неовлашћене производње и трговине дрогом, пренео је Танјуг.

Приликом контроле аутомобила „фијат“ полиција је пронашла и запленила 545 грама марихуане.

По налогу надлежног тужиоца, осумњиченом је одређено задржавање до 48 часова.

Специјалне јединице МУП-а у акцији

Здružена вежба јединица Министарства унутрашњих послова, које обављају послове контрадиверзионе заштите, одржана је јуче испред Палате „Србија“. Припадници МУП-а демонстрирали су детекцију и уклањање експлозивне направе на аутомобилу који се налазио у близини штићеног објекта, пренео је Танјуг.

Након што је сумњиво возило уочено и случај пријављен полицији, припадници МУП-а извршили су контрадиверзиони преглед. Такође, узети су узорци за утврђивање присутних честица експлозива, а полицијски пас је маркирао експлозивну направу.

Након што је направу проучена рендгенским уређајем, уз помоћ робота на батеријски погон експлозив је воденим топом за разбијање непознатих направа одвојен. Тиме је уклоњена опасност. А на крају вежбе, припадник МУП-а у заштитном оделу уклонио је експлозив и пренео га на безбедну локацију ради даљег криминолошког увиђања. У вежби под називом „Примена мера контрадиверзионе заштите“ учествовали су припадници Полицијске бригаде Полицијске управе за град Београд, Јединице за обезбеђење одређених личности и објеката и Специјалне антитерористичке јединице.

Небојша Стефановић, министар унутрашњих послова Србије изјавио је да је вежбом желео да укаже на важност посла који обављају контрадиверзиони тимови МУП-а. Стефановић је нагласио да се током једне године изврши између 4.500 и 5.500

диверзионих прегледа различитих врста, од којих су неки и лажне дојаве.

Како је навео, припадници ових јединица учествују и у уклањању експлозивних направа које су заостале из НАТО бомбардовања, али и из Другог светског рата. Упитан за случај у Приједорској улици на Звездари, где већ 20 година под земљом стоји НАТО граната, Стефановић је казао да је тај случај јако тежак и сложен. Према његовим речима, породица која је живела у кући коју је погодила та бомба пребачена је у алтернативни смештај и данас не живи ту. „Мора да се уради веома сложен елаборат који ће координирати више државних служби како да се на безбедан начин уклони“, навео је Стефановић.

Додао је да се претпоставља да је реч о бомби од 500 до 1.000 килограма тежине, као и да се за сада још не зна на којој се дубини налази.

Најавио је да ће МУП и ове године, као и прошле, уложити још новца у куповину нове опреме за ове јединице. Стефановић је додао да ће министарство новац улагати тако да полицијци имају више техничке подршке, како би се смањило ризик по њихове животе. Министарство ће се, каже министар, потрудити да набави још робота, али како је нагласио, без човека који је посвећен и добро обучен, тежак и сложен полицијски задатак није могуће успешно обавити.

Д. Вукосављевић